

Předcházení školním neúspěchům

Závěrečná souhrnná zpráva

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍM NEÚSPĚCHŮM

Závěrečná souhrnná zpráva

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání (Agentura) je nezávislá a samosprávná organizace. Agentura je spolufinancována ministerstvy školství v jejich členských zemích a Evropskou komisí formou provozního grantu v rámci vzdělávacího programu Evropské unie (EU) Erasmus+ (2014-2020).

Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+

Podpora Evropské komise při přípravě této publikace nepředstavuje zaštitění obsahu, který reflektuje pouze stanoviska autorů, a Komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejím obsahem.

Názory vyjádřené jakoukoli osobou v rámci tohoto dokumentu nutně nereprezentují oficiální názory Agentury, jejích členských států ani Evropské komise.

Editor: Anthoula Kefallinou

Části tohoto dokumentu mohou být zveřejněny za podmínky přesného udání zdroje. K citaci použijte následující odkaz: Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2020. *Předcházení školním neúspěchům: Závěrečná souhrnná zpráva.* (A. Kefallinou, ed.). Odense, Dánsko

K dosažení lepší přístupnosti je tato zpráva k dispozici ve 25 jazycích a v přístupném elektronickém formátu na webové stránce Agentury: www.european-agency.org

Jedná se o překlad originálního anglického textu. V případě pochybností ohledně přesnosti informací v překladu si prosím ověřte originální anglický text.

ISBN: 978-87-7110-882-8 (Elektronická verze)

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2020

Sekretariát
Østre Stationsvej 33
DK-5000 Odense C Denmark
Tel.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Kancelář v Bruselu
Rue Montoyer, 21
BE-1000 Brussels Belgium
Tel.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

OBSAH

ÚVOD	5
RÁMEC POJETÍ PROJEKTU	6
Definice školního neúspěchu	6
Systémový přístup k předcházení školním neúspěchům	7
ZÁVĚRY Z PŘEHLEDU LITERATURY	10
ZÁVĚRY Z POLITIK	13
KLÍČOVÁ POLITICKÁ OPATŘENÍ K PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍM NEÚSPĚCHŮM VÝSTUPY PROJEKTU	15
LITERATURA	18

ÚVOD

Budování kapacity škol a boj proti školním neúspěchům jsou zásadní pro inkluzivní vzdělávání. V posledních letech se členské státy Evropské agentury pro speciální a inkluzivní vzdělávání (dále jen „Agentura“) zaměřovaly na otázku předcházení školním neúspěchům. V průzkumu jednotlivých zemí z roku 2015 si členové sboru reprezentantů Agentury vyžádali, aby byla pozornost věnována školnímu neúspěchu a inkluzi. V reakci na to vytvořila Agentura tematický projekt s názvem **Předcházení školním neúspěchům: Zkoumání potenciálu politik inkluzivního vzdělávání na systémové a individuální úrovni** (PSF). Tento projekt vycházel z dřívější práce Agentury na otázkách týkajících se školních neúspěchů.

Projekt PSF nabízí ucelený přehled dostupných strategií a odborné literatury týkající se předcházení školním neúspěchům. Jeho cílem je upozornit na prvky inkluzivního vzdělávání, které mohou pomoci předcházet školním neúspěchům a zlepšit schopnost školních systémů uspokojit rozmanité potřeby žáka.

Činnosti v rámci projektu probíhaly v letech 2018 až 2019. Zkoumaly, zda inkluzivní vzdělávací systémy mají potenciál předcházet školním neúspěchům – a to v souvislosti s jednotlivci i celkovým systémem. Projektové aktivity se řídily zejména těmito klíčovými projektovými otázkami:

1. Co říká odborná literatura o vztahu mezi předcházením školním neúspěchům a inkluzivními vzdělávacími systémy?
2. Jak rozumí a řeší inkluzivní vzdělávací systémy členských zemí v rámci Agentury předcházení školním neúspěchům v souvislosti s problémy celého systému a jednotlivými žáky?
3. Které prvky a oblasti inkluzivní politiky se zdají být nezbytné k předcházení školním neúspěchům?

Projektový tým při řešení těchto otázek provedl sekundární výzkum ve dvou paralelních oblastech činnosti. První oblast se věnovala přehledu a analýze evropské a mezinárodní odborné literatury o předcházení školním neúspěchům v souvislosti s inkluzivním vzděláváním. Druhá oblast analyzovala evropské a mezinárodní strategie. Taktéž zkoumala stávající vnitrostátní politická opatření k předcházení školním neúspěchům. Tato aktivita zahrnovala sběr informací od členských zemí Agentury prostřednictvím projektového průzkumu zemí ve snaze identifikovat jejich politické přístupy k řešení školních neúspěchů. Čtrnáct zemí předložilo zprávu k analýze: Česká republika, Estonsko, Finsko, Irsko, Island, Lotyšsko, Malta, Německo, Řecko, Slovensko, Spojené království (Severní Irsko), Spojené království (Skotsko), Srbsko a Švédsko.

Projekt se zaměřoval na vzdělání od základního až po ukončení středoškolského, tj. úrovně podle **mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání 1-3**. Hlavní cílovou skupinou pro výstupy projektu jsou národní, regionální a místní tvůrci strategií pro inkluzivní vzdělávání.

RÁMEC POJETÍ PROJEKTU

Definice školního neúspěchu

Vzhledem k tomu, že školní neúspěch je komplexní otázka, je důležité pojem upřesnit a definovat v kontextu daného projektu.

Podle **Přehledu literatury PSV** (Evropská agentura, 2019a) se výzkum školních neúspěchů zaměřil na dvě hlavní hlediska: na individuální hledisko (jak by jednotlivci mohli selhávat v rámci vzdělávacího systému) a organizační hledisko (jak by vzdělávací systém mohl selhávat v souvislosti s jednotlivými žáky).

Literatura často zmiňuje důležitost organizačního hlediska předcházení školním neúspěchům. Nicméně toto je okrajové téma v mezinárodních a evropských politických dokumentech které se věnují předčasnému ukončení školy (viz Evropská agentura, 2016; 2017a; Evropská komise, 2015) nebo efektivnosti a zkvalitňování vzdělávání (viz Evropská komise, 2017).

S přihlédnutím k výše uvedenému projekt PSF definuje školní neúspěchy takto:

Ke školnímu neúspěchu dochází, když systém neposkytuje spravedlivé a inkluzivní vzdělávací služby, které vedou k úspěšnému učení, zapojení, širší účasti v komunitě a přechodu do stabilní dospělosti (Evropská agentura, 2019b, str. 22).

Proto předcházení školním neúspěchům zahrnuje vytvoření inkluzivního systému, v němž se všem žákům – včetně těch, kteří jsou vystaveni riziku neúspěchu a nejvíce náchylní exkluzi – dostává vysoce kvalitního vzdělání. To vede k lepším výsledkům a zdárnému dokončení povinné školní docházky. To přesahuje rámec organizace vzdělávání s cílem vyřešit nerovnost a zajistit tak širší účast v komunitě a přechod do stabilní dospělosti (Evropská agentura, 2019b).

Systemový přístup k předcházení školním neúspěchům

Rámec pojetí projektu klade důraz na systémové hledisko a podporuje **přístup založený na lidských právech**. Vzdělávací systémy by tudíž měly umožnit školám podporovat právo na kvalitní vzdělávání pro všechny žáky.

To znamená:

... přechod od zaměření na individuální podporu a kompenzační přístupy (tj. založené na lékařské diagnóze nebo kategorizaci) k preventivnějším a pro-aktivnějším formám výuky a učení (Evropská agentura, 2017b, str. 19).

Tento přístup se snaží uspokojovat potřeby všech žáků. Jeho cílem je identifikovat a překonat institucionální překážky na všech úrovních, které by mohly způsobovat školní neúspěch, a podpořit tak systém, který zajišťuje rovnost a kvalitu.

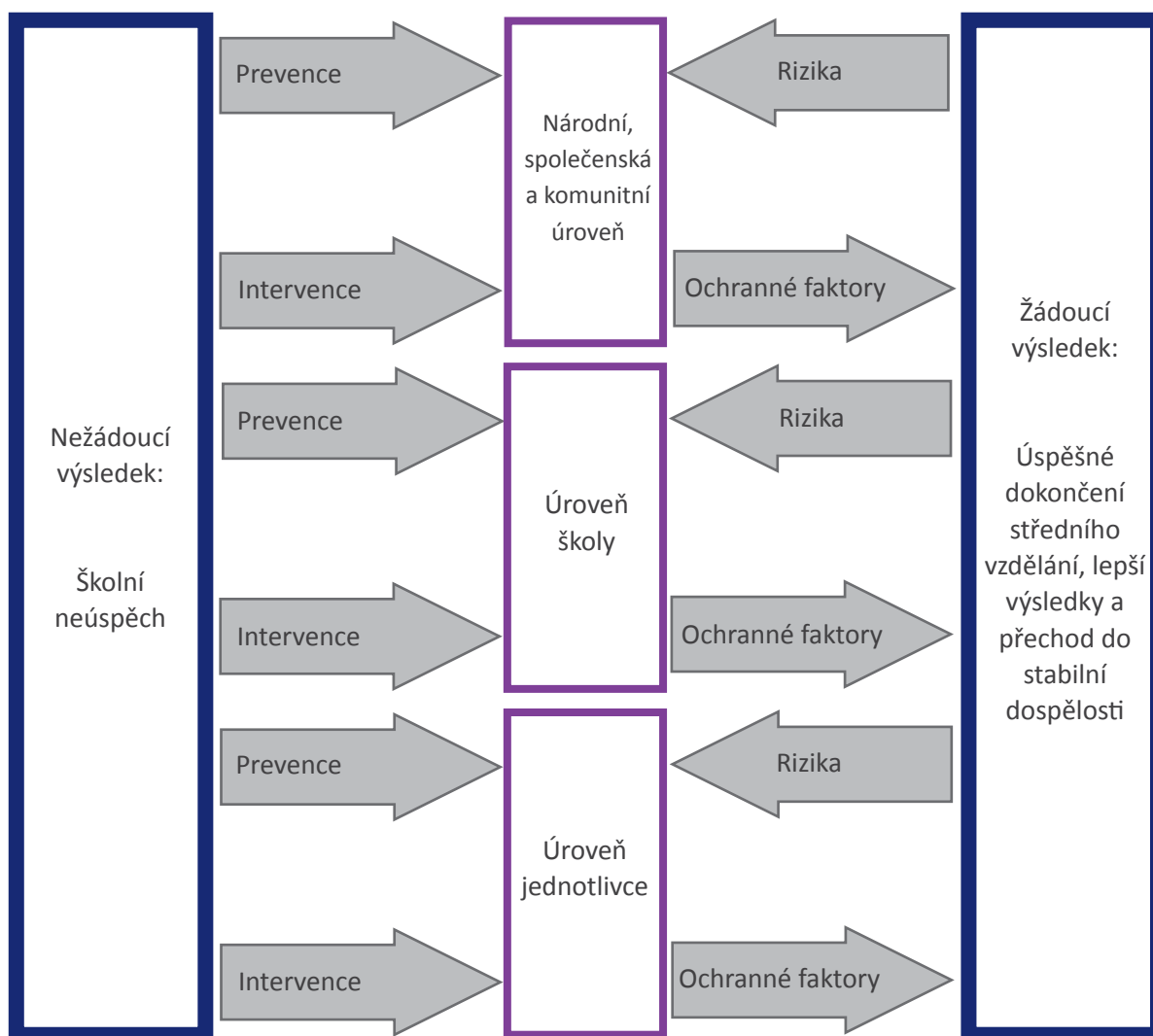
Inkluzivní vzdělávací systémy jsou neefektivněji podporovány politickými opatřeními, která kladou důraz na prevenci, a nikoli na intervenci a kompenzaci. Projekt PSF zohledňuje skutečnost, že pro některé žáky mohou být nezbytná kompenzační opatření, a proto je země běžně využívají. Nicméně, kompenzační politické kroky a opatření by měly být uplatněny pouze v krajním případě. Země by měly upřednostňovat preventivní přístupy.

Školním neúspěchům by bylo možné předcházet prostřednictvím národních/regionálních a místních strategií a uspořádání škol ve spojení s porozuměním a reagováním na individuální okolnosti. Přehled literatury v rámci PSF nastiňuje koncepční model pro předcházení školním neúspěchům, který tyto prvky zahrnuje, v návaznosti na předchozí práci Agentury v oblasti předčasného ukončování školy (Evropská agentura, 2016; 2017a). Podle tohoto modelu existuje **v životě žáka řada sil (rizika a ochranné faktory) a externích sil, které mohou ovlivnit tvůrce strategií a různí odborníci na vzdělávání (preventivní strategie a intervence)**.

Tento model znázorňuje, jak různé síly působí mezi žákem a žádoucím výsledkem, který spočívá v úspěšném dokončení středního vzdělání, lepšími výsledky a přechodem do stabilní dospělosti, a nežádoucím výsledkem v podobě školního neúspěchu. Tyto síly působí na úrovni komunity, školy i jednotlivce (Evropská agentura, 2019a). V rámci tohoto modelu je důležitý ekosystém, ve kterém tyto síly působí (Bronfenbrenner, 2005).

Projekt PSF zdůrazňuje tento koncept ekosystému při dalším zkoumání přístupů ke školním neúspěchům na úrovni systému. Věnuje se předcházení školním neúspěchům v kontextu **ekosystému modelu inkluzivního vzdělávání**. Vychází z nedávné práce Agentury, jako je například **Inkluzivní předškolní vzdělávání**, **Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání** a **Podpora inkluzivního vedení škol**, a dále tento záběr rozšiřuje. Cílem koncepce ekosystému je pomoci činitelům s rozhodovací pravomocí v oblasti vzdělávání identifikovat klíčové oblasti pro místní, regionální a/nebo národní přezkoumání.

Obrázek č. 1. Model faktorů ovlivňujících školní neúspěchy analyzující společně ekosystémové i silové pole (převzato od Evropské agentury, 2017a)

Model ekosystému se skládá z těchto vzájemně propojených systémů:

- **Mikrosystém** zahrnuje procesy v rámci školy a interakce žáka s vrstevníky a dospělými. V rámci tohoto projektu bere mikrosystém v úvahu komplexní přístupy a postupy v rámci školy zaměřené na žáky, které mohou zlepšit školní docházku a zapojení.
- **Mezosystém** odráží vzájemné vazby uvnitř mikrosystému, které ovlivňují školní struktury a systémy. V případě tohoto projektu zahrnuje mezosystém interakce na úrovni školy, které mohou pomoci v boji proti školním neúspěchům.
- **Exosystém** zahrnuje kontext komunity, který může mít vliv na ostatní úrovně. U tohoto projektu se exosystém zaměřuje na opatření v rámci místní komunity, která mohou přispět k předcházení školním neúspěchům.
- **Makrosystém** představuje širší sociální, kulturní a legislativní kontext, který zahrnuje všechny ostatní systémy. V rámci tohoto projektu makrosystém zahrnuje národní/regionální opatření na předcházení školním neúspěchům a podporování inkluzivity.

Jednotlivé komponenty systému a vztahy mezi nimi ovlivňují schopnost škol přijímat všechny žáky a zajistit jejich inkluzi. Pokud školní systém není schopen poskytnout každému žákovi rovné příležitosti k tomu, aby úspěšně dokončil školu připraven na dospělý život, pak takový systém „selhává“.

Model ekosystému zdůrazňuje vzájemné propojení a závislost úrovní systému. Proto musí jakákoli snaha o změnu jednoho prvku systému brát v úvahu dopad na ostatní prvky (Evropská agentura, 2019a).

Model identifikuje vnitřní i vnější faktory ovlivňující jedince. Proto se vzdaluje od dichotomické otázky, zda učení a inkluzivní výsledky závisí na jednotlivci nebo na souvislostech. Každý faktor je vždy vnímán ve vztahu ke vzdělávacímu ekosystému žáka. Umístěním žáka do samotného středu podporuje model ekosystému přístup založený na lidských právech (tamtéž).

ZÁVĚRY Z PŘEHLEDU LITERATURY

První oblast projektových činností se věnovala přehledu a analýze evropské a mezinárodní odborné literatury o předcházení školním neúspěchům v souvislosti s inkluzivním vzděláváním. **Přehled literatury PSF** představuje výzkum, který uplatňuje řadu metodik v zájmu porozumění a identifikace řešení školních neúspěchů. Definice školního neúspěchu v literatuře se spíše než na zlepšování školy zaměřuje na jednotlivé žáky. Tyto definice spadají pod tři hlavní témata:

- Předčasné ukončení školy
- Špatné studijní výsledky
- Neschopnost se plně zapojit do společnosti nebo špatná životní situace v dospělosti (Evropská agentura, 2019a).

V literatuře je znázorněna složitost faktorů, které mohou vést ke školním neúspěchům. Nastiňuje také kroky, které lze učinit v zájmu předcházení školním neúspěchům na každé úrovni ekosystému. Každé téma je charakterizováno řadou rizik, ochranných faktorů, preventivních strategií a intervencí. Tyto síly cloumají jednotlivcem mezi školním úspěchem a neúspěchem.

Síly spojené se školním neúspěchem a úspěchem působí na společenské úrovni prostřednictvím národních strategií a místního kontextu. Fungují na úrovni školy prostřednictvím organizace školy a flexibility reakce na jednotlivé žáky. Také působí na úrovni rodiny a jednotlivce a zahrnují intrapersonální faktory (např. motivační, fyzické,

smyslové, genetické, kognitivní a jazykové faktory) a interpersonální faktory (např. potřeby rodiny, dostupná podpora, sociální dovednosti a příležitosti).

Ke snižování rizika, zabránění vzniku problémů a snahám o zvrácení nebo snížení pravděpodobnosti školního neúspěchu lze zaujmout různé přístupy. V literatuře jsou navrhována k zavedení opatření v následujících oblastech na každé úrovni systému:

Na národní, společenské a komunitní úrovni (makrosystém a exosystém) existuje potřeba:

- řešit sociální nerovnost;
- podporovat spravedlnost;
- bojovat proti chudobě;
- zlepšit přístup ke službám v oblasti duševního zdraví a terapeutickým intervencím pro žáky a učitele;
- zlepšit dostupnost služeb podpory v rámci komunity;
- rozvíjet intervenční programy pro uživatele návykových látek a alkoholu pomáhající i jejich rodinám.

Proto jsou pro tuto diskusi relevantní národní, regionální i globální strategie, které mají vliv na zdravotní péči, zaměstnanost, bydlení a sociální zabezpečení.

Na úrovni školy (mezosystém a mikrosystém) se mohou vyskytovat významné překážky v učení a zapojení. Školy by měly vytvořit prostředí, kde se žáci cítí v bezpečí a docenění a zapojují se i rodiče. Celkově studie ukazují, že vliv rodičů a rodiny musí jít nad rámec společných aktivit. Školy by měly zvážit způsoby, jak umožnit rodičům, aby se zapojili do vzdělávání svých dětí, rozvíjet služby pro zlepšování rodičovských dovedností, věnovat pozornost generačním změnám v populaci přistěhovalců, které by mohly mít vliv na motivaci a zapojení, a pomáhat marginalizovaným rodinám.

Školy a učitelé mohou rovněž podniknout kroky na podporu sirotků, seznámit žáky s řadou profesních pozic a podpořit tak jejich ctížádost a udržovat kvalitu škol. V literatuře se zdůrazňuje význam vztahu mezi učitelem a žákem, pozitivního vnímání učitelů žáky, vyhýbání se využívání pocitu studu jako strategie výuky a uplatňování spravedlivých kázeňských postupů. Přehled literatury také navrhuje strategie pro sledování pokroku žáků. Co se týče zajišťování motivace žáků, je důležité, aby učitelé podporovali u žáků growth mindset (touhu učit se a zlepšovat) a chápali, že individuální okolnosti mohou vyžadovat dodatečnou podporu.

Na úrovni jednotlivce (mikrosystém) je nutné zvážit mnoho nuancí. Žáci mohou mít speciální vzdělávací potřeby či zdravotní postižení, nízkou úroveň motivace k učení, nízká očekávání a nedostatečnou soběstačnost. Školu mohou vnímat jako něco, co má pro jejich životy jen malý význam. Mezi specifické individuální problémy patří také smrt rodiče, rizikové chování (například užívání návykových látek nebo alkoholu), pěstounská péče nebo ústavní výchova a těhotenství mladistvých.

Školy a komunity mohou pomoci zmírnit obtíže:

- podporováním spolupráce mezi externími agenturami a školami a rozvoje služeb poskytujících mimoškolní aktivity, logopedickou intervenci, poradenství a péči o duševní zdraví;
- zaměřením se na hodnocení pro účely učení, které je průběžné a založené na kompetencích;
- vypracováním kurikula, které odpovídá zájmům, cílům a potřebám žáků, s důrazem na studijní dovednosti a samostatné učení;
- podporováním motivace žáků díky zapojení místní komunity a rozvíjení odolnosti jednotlivců;
- posilováním individualizovaných přístupů, zejména u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami;
- řešením slabých studijních výsledků již na samém počátku a poskytováním podpory v případě potřeby;
- vyhýbáním se retenci.

Navíc je nutné pravidelně přezkoumávat účinnost strategií pro snižování výskytu školních neúspěchů. Prevence by měla vyloučit potřebu kompenzačních opatření. Další zásahy však mohou řešit případné nepředvídatelné problémy, které se vyskytnou.

Odborná literatura celkově ukazuje, že vzdělávací systémy lze uspořádat tak, aby efektivně uspokojovaly rozmanité potřeby žáků a předcházely školním neúspěchům. Přehled literatury PSF poukazuje na **univerzální design**, který by pomohl zlepšit inkluzivitu a podpořit úspěch všech žáků (Evropská agentura, 2019a).

ZÁVĚRY Z POLITIK

Druhá oblast projektových činností analyzovala stávající vnitrostátní politická opatření k předcházení školním neúspěchům. Přezkum strategií ukazuje, že evropské země se stále více a více věnují rozvoji spravedlivějších a inkluzivnějších vzdělávacích systémů. Existují však značné **mezinárodní obavy z nedostatečných studijních výsledků u konkrétních skupin žáků**. Existují také obavy ohledně širší problematiky školního neúspěchu ze systémového hlediska.

Vzdělávací systémy vypracovaly různá strategická opatření na uspokojování různých potřeb žáků, zlepšování jejich výsledků a předcházení školním neúspěchům. Souhrnná zpráva projektu PSF analyzovala příslušné strategie a opatření ve vzdělávacích systémech 14 zemí, které se průzkumu zemí v rámci projektu PSF zúčastnily (Evropská agentura, 2019b).

Analýza ukázala, že národní strategie nepoužívají termín školní neúspěch správně a vyjadřují ho implicitně. Namísto propojování školních neúspěchů s jednotlivci nabízejí některé země pohled na to, jak by mohl být **pokrok směrem k předcházení školním neúspěchům vnímán z pozitivního hlediska prostřednictvím podporování školního úspěchu.**

Analýza také ukázala, že téměř všechny země vypracovaly příslušné politické rámce. Cíle jejich strategií se však výrazně liší. Některé země zdůrazňují cílená opatření zaměřená na jednotlivce. Jiné se odkazují na komplexní opatření, která se mají vztahovat na celou školu či celý vzdělávací systém.

Navzdory rozmanitosti definic a přístupů ke školním neúspěchům mezi společné charakteristiky strategií jednotlivých zemí patří:

- zvyšování zapojení a snižování výskytu předčasného ukončení školy;
- zacílení na špatné studijní výsledky;
- podporování komplexního přístupu k rozvoji výuky a učení.

Mezi klíčové politické priority, které země uvedly, patří identifikace a podpora „ohrožených“ žáků, zlepšování výsledků dosažených v jednotlivých oblastech, snižování rozdílů v dosažených výsledcích a rozvíjení kurikula, hodnocení a vzdělávání.

Informace z průzkumu zemí zapojených do projektu taktéž umožňují pochopit hlavní výzvy, kterým země čelí při předcházení školním neúspěchům. Mezi tyto výzvy patří:

- efektivní implementace inkluzivní vzdělávací politiky;
- budování kapacity učitelů;
- zvyšování kvality podpory;
- rozvíjení efektivnější správy a mechanismů financování a monitoringu.

Celkově přezkum strategií naznačuje nutnost zahrnout více rozměrů a vyvážený přístup k řešení školních neúspěchů. Závěry projektu, který ověřuje přístupy zemí, naznačují, že namísto kompenzování slabých studijních výsledků by měl inkluzivní systém stavět na kapacitě školy a zvyšovat úspěch všech žáků. **K dosažení tohoto cíle musí národní politiky, opatření a strategie přijmout systematický a komplexní přístup. Zároveň ve středu zájmu musí být žáci, především ohrožení jedinci.**

KLÍČOVÁ POLITICKÁ OPATŘENÍ K PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍM NEÚSPĚCHŮM

Projekt PSF spojující závěry výzkumu a přehled strategií identifikuje prvky inkluzivní politiky, které by mohly zajistit větší rovnost ve školách. Tento projekt využívá model ekosystému k navržení uceleného strategického rámce pro předcházení školním neúspěchům. Ten zahrnuje několik inkluzivních politických opatření, která by mohla zemím pomoci dosáhnout pokroku směrem k předcházení školním neúspěchům.

Klíčová politická opatření jsou uspořádána do čtyř úrovní ekosystému: národní/regionální, komunita, škola a jednotlivec.

Mezi politická opatření na národní/regionální úrovni (makrosystém) patří:

- snižování sociální nerovnosti, podpora rovnosti a boj s chudobou;
- podpora meziresortní spolupráce mezi Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem práce a sociálních věcí;
- zlepšování přístupu ke školnímu vzdělávání a docházce.

Mezi politická opatření na komunitní úrovni (exosystém a mezosystém) patří:

- zlepšování přístupu a dostupnost podpůrných služeb;
- podporování spolupráce mezi externími agenturami/službami a školami;
- smysluplné zapojení rodin.

Mezi politická opatření na školní úrovni (mezosystém a mikrosystém) patří:

- rozvoj inkluzivního vedení škol;
- rozšiřování kurikula, hodnocení a vzdělávání;
- poskytování kariérní podpory a flexibilní kariérní dráhy;
- podporování zdraví a pohody žáků.

Mezi politická opatření na úrovni jednotlivce (mikrosystém) patří:

- posilování individuálního přístupu;
- včasné řešení špatných studijních výsledků;
- snižování míry retence.

Tento rámec pro předcházení školním neúspěchům zahrnuje a doplňuje rámce Evropské unie a mezinárodní rámce pro zlepšování kvality vzdělávání pro všechny žáky. Může sloužit jako výchozí bod pro národní/regionální a místní diskuze na téma, jak může vzdělávací strategie pomoci předcházet školním neúspěchům. Každou oblast strategie lze považovat **za potenciální národní cíl pro další kroky**. Proto může být tento rámec základem pro převedení oblastí politiky na indikátory a/nebo jejich začlenění do národních norem pro předcházení školním neúspěchům.

A konečně, země mohou tento rámec použít jako **vodítko při monitorování pokroku směrem k předcházení školním neúspěchům**. To může usnadnit vzájemné učení a výměnu znalostí o tom, jak zasadit tyto oblasti politiky do příslušného kontextu, jak (pře)rozdělit finanční prostředky a rozvíjet spolupráci mezi zúčastněnými stranami.

Celkově poskytl projekt PSF důkazy, které poukazují na to, že kvalitní inkluzivní vzdělávací systémy lze uspořádat tak, aby efektivně uspokojovaly rozmanité potřeby žáků a předcházely školním neúspěchům. Ucelené politiky, které se zaměřují na rovnost a inkluzi, mohou zkvalitňovat efektivitu vzdělávacích systémů obecně i výsledky jednotlivých žáků. Zjednodušeně řečeno, zlepšování inkluzivity vzdělávacího systému může vést k úspěchu pro všechny žáky.

VÝSTUPY PROJEKTU

Tyto dvě oblasti projektových činností přinesly čtyři vzájemně propojené výstupy projektu.

Přezkum literatury PSF (Evropská agentura, 2019a) vychází z první oblasti projektových činností. Shrnuje evropský a mezinárodní výzkum o předcházení školním neúspěchům v souvislosti s inkluzivním vzděláváním. Tento přezkum rovněž identifikuje klíčové koncepty a témata, na nichž je politika a praxe při předcházení školním neúspěchům založena. Jeho závěry informovaly a doplňovaly druhou oblast projektu a sestavování souhrnné zprávy projektu.

Tematická analýza informací z jednotlivých zemí shrnuje informace o strategiích poskytnuté 14 zeměmi, které se průzkumu zemí v rámci projektu zúčastnily. Analýza je prezentována ve formě tematických tabulek, které byly taktéž podkladem pro souhrnnou zprávu projektu. Tento výstup doplňuje další zdroje informací, které popisují národní systémy vzdělávání a odborné přípravy, jako jsou **Posouzení a analýza národních strategií** Agentury a auditů provedené Agenturou na **Maltě** a na **Islandu**.

Souhrnná zpráva projektu PSF (Evropská agentura, 2019b) spojuje informace z obou oblastí projektových činností a prezentuje zastřešující závěry projektu. Mezi ty patří informace o mezinárodním a evropském politickém kontextu, závěry z přehledu literatury a výsledky analýzy informací z jednotlivých zemí. Zpráva shrnuje problematiku školního neúspěchu formou analýzy klíčových strategií a opatření prosazovaných vzdělávacími orgány na národní úrovni. Nakonec zdůrazňuje prvky inkluzivního vzdělávání, které umožňují pokrok směrem k předcházení školním neúspěchům.

Tato **závěrečná souhrnná zpráva PSF** shrnuje hlavní závěry projektu.

Tyto výstupy projektu jsou k dispozici na webu **projektu PSF** (www.european-agency.org/projects/PSF).

LITERATURA

Bronfenbrenner, U., 2005. „The Bioecological Model of Human Development“ [Bioekologický model lidského vývoje], v U. Bronfenbrenner (ed.), *Making Human Beings Human: Bioecological Perspectives on Human Development* [Polidšťování lidských bytostí: Bioekologická hlediska lidského vývoje]. Thousand Oaks, CA: Sage

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2016. *Early School Leaving and Learners with Disabilities and/or Special Educational Needs: A Review of the Research Evidence Focusing on Europe* [Předčasné ukončení školy a žáci se zdravotním postižením a/nebo speciálními vzdělávacími potřebami: Přehled důkazů vyplývajících z výzkumu se zaměřením na Evropu]. (A. Dyson a G. Squires, eds.). Odense, Dánsko. www.european-agency.org/resources/publications/early-school-leaving-and-learners-disabilities-andor-special-educational-0 (Poslední přístup: listopad 2019)

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2017a. *Early School Leaving and Learners with Disabilities and/or Special Educational Needs: To what extent is research reflected in European Union policies?* [Předčasné ukončení školy a žáci se zdravotním postižením a/nebo speciálními vzdělávacími potřebami: Do jaké míry je výzkum reflektován v politikách Evropské unie?]. (G. Squires a A. Dyson, eds.). Odense, Dánsko. www.european-agency.org/resources/publications/early-school-leaving-and-learners-disabilities-andor-special-educational (Poslední přístup: listopad 2019)

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2017b. *Raising the Achievement of All Learners in Inclusive Education: Lessons from European Policy and Practice* [Zlepšování výsledků všech žáků v inkluzivním rámci vzdělávání. Poučení z evropské politiky a praxe]. (A. Kefallinou a V.J. Donnelly, eds.). Odense, Dánsko. www.european-agency.org/resources/publications/raising-achievement-all-learners-project-overview (Poslední přístup: listopad 2019)

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2019a. *Preventing School Failure: A Review of the Literature* [Předcházení školním neúspěchům. Přehled literatury]. (G. Squires a A. Kefallinou, eds.). Odense, Dánsko. www.european-agency.org/resources/publications/preventing-school-failure-literature-review (Poslední přístup: únor 2020)

Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání, 2019b. *Preventing School Failure: Examining the Potential of Inclusive Education Policies at System and Individual Levels* [Předcházení školním neúspěchům: Zkoumání potenciálu politik inkluzivního vzdělávání na systémové a individuální úrovni]. (A. Kefallinou, ed.). Odense, Dánsko. www.european-agency.org/resources/publications/preventing-school-failure-synthesis-report (Poslední přístup: únor 2020)

Evropská komise, 2015. *Vzdělávání a odborná příprava 2020. Politika v oblasti školství: Celostní přístup škol k řešení problému předčasného ukončování školní docházky.* ec.europa.eu/assets/eac/education/experts-groups/2014-2015/school/early-leaving-policy_cs.pdf (Poslední přístup: říjen 2019)

Evropská komise, 2017. *Rozvoj škol a vynikající výuka poskytující výborný start do života.* Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. COM/2017/0248 final. eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1496304694958&uri=COM:2017:248:FIN (Poslední přístup: duben 2019)

Sekretariát:

Østre Stationsvej 33
DK-5000
Odense C
Denmark
Tel.: +45 64 41 00 20
secretariat@european-agency.org

Kancelář v Bruselu:

Rue Montoyer 21
BE-1000
Brussels
Belgium
Tel.: +32 2 213 62 80
brussels.office@european-agency.org

www.european-agency.org